

## Water voor- iedereen

TERZAKE SPRAK MET KRIS DOM door Wim Van Roy

[ Kris Dom is beleidsmedewerker bij Samenlevingsopbouw Gent.

Eerder dit jaar organiseerde Samenlevingsopbouw Gent een "Waterforum". Opbouwwerkers ontvingen regelmatig signalen dat de toegang tot water meer en meer in het gedrang komt voor kwetsbare groepen. Dat kan kloppen, want water werd de voorbije jaren flink duurder. Tussen 2006 en 2008 steeg de prijs voor de kleine verbruiker met gemiddeld 31 percent. Dat becijferde de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen. De SERV voorziet in de nabije toekomst trouwens nog verdere prijsstijgingen. TerZake beluisterde de mening van Kris Dom over collectieve tellers, lekkende wc's en afgesloten kranen. Hoe lang komt er nog water uit de kraan bij arme gezinnen?

TerZake: Het lijkt onvoorstelbaar, maar de toegang tot water en duurzaam watergebruik zijn blijkbaar geen evidentie voor kwetsbare groepen. Hoe is dat probleem ontdekt? Kris Dom: Het opbouwwerk is al jaren actief in sociale appartementsgebouwen. Ook aan de Leiekaai in Gent. Een van de nijpende problemen daar *zijn* de hoge huurlasten. Naast de huur betalen de bewoners ook voor de "syndic", het onderhoud van de gangen, ... In die huurlasten zit ook het waterverbruik, want per toren is maar één collectieve watermeter aanwezig. De totale waterconsumptie van één gebouw wordt dan verdeeld over de appartementen.

Dat maakt dat het totale waterverbruik de afgelopen jaren gestaag is gestegen. In combinatie met een stijgende waterprijs, zorgt dat voor extreem hoge huurlasten. Dat heeft verschillende redenen. Het bestaande systeem geeft nieuwe huurders de boodschap dat het water als het ware is inbegrepen in de huurprijs. Zij gaan dus minder spaarzaam om met water. Sommigen gaan bewust meer verbruiken: ze nodigen anderen uit om bij hen de was te doen. De prijs stijgt toch niet, denken ze.

### Zelfs in het regenachtige Vlaanderen wordt water alsmäär duurder.

Huurders die een herstelling laten uitvoeren, moeten dat zelf betalen. Een loodgieter inschakelen voor een lekkende wc, kost al snel meer dan 50 euro. De wc laten lekken, is dus een goedkopere oplossing. Iemand met een individuele watermeter zal dat misschien één keer doen, maar de dure waterrekening zal zorgen dat zoiets

geen tweede keer gebeurt. Aan de Leiekaai voelen de mensen het waterlek bijna niet in hun portemonnee omdat de meerkost van het lek over alle appartementen wordt verdeeld.

TerZake: Is een oplossing dan zo moeilijk realiseerbaar? Dom: Het is technisch gezien perfect mogelijk om individuele meters te plaatsen in de appartementen van de Leiekaai. Vraag is alleen: Wie zal de kosten dragen? De huisvestingsmaatschappij wil niet betalen omdat de bestaande regelgeving daartoe - spijtig genoeg - niet verplicht. Ook de watermaatschappij wil niet investeren. Zij zijn tevreden wanneer hun facturen worden betaald. De huurders *zijn* misschien wel bereid om de kosten te dragen. Wie zuinig omspringt met water, heeft die kost immers al snel terugverdiend. Maar dan moeten alle huurders akkoord gaan en dat is niet haalbaar. Bovendien mogen huurders deze tellers niet installeren volgens de wet.

We zitten dus in een patstelling. Iedereen weet dat het zo niet verder kan, maar niemand wil zijn nek uitsteken. Gelukkig *zijn* collectieve watermeters geen wijdverspreid fenomeen. Maar waar ze bestaan moeten ze zo snel mogelijk weg! Zelfs in het regenachtige Vlaanderen wordt water een schaars goed en dus alsmäär duurder.

TerZake: Het Waterforum klaagde ook prijsverschillen aan. Hoe lossen we dat op?

Dom: De waterprijs is inderdaad niet overal gelijk. Een inwoner van Oost-Vlaanderen betaalt meer dan een inwoner van de provincie Antwerpen. Hoe komt dat? In Antwerpen halen ze hun drinkwater gewoon uit het Albertkanaal. In Oost-Vlaanderen komt het water voor een groot stuk uit Wallonië. Dan betaal je natuurlijk ook voor het transport. Ik pleit voor solidariteit tussen de verschillende intercommunale watermaatschappijen. Zo kan men wel degelijk tot één gelijke waterprijs komen voor gans Vlaanderen.

TerZake: Wanbetalers van gas- en elektriciteitsfacturen worden afgesloten. Gaat soms ook de waterkraan dicht? Dom: Dat gebeurt inderdaad, terwijl water toch onvervangbaar is. Net zoals de prijs is ook het mechanisme om af te sluiten niet overal in Vlaanderen hetzelfde. Sommige intercommunales, zoals de Antwerpse intercommunale PIDPA, sluiten echt af. Andere intercommunales doen dat nooit. De watermaatschappij in Gent, TMVW, voert bijvoorbeeld een bewuste politiek om gezinnen nooit af te sluiten van water. Wij vinden dat de lat overal in Vlaanderen gelijk zou moeten liggen. De kraan mag nergens worden dichtgedraaid. Je zal maar per ongeluk in Antwerpen wonen en zonder water worden gezet.

Terzake: Voor elektriciteit bestaat er zoiets als de minimum levering. Is dat ook een idee voor water?

Dom: Neen, dat blijkt technisch niet haalbaar. Wel moet, net als bij gas en elektriciteit, een dossier worden voorgelegd aan een lokale adviescommissie voor het water wordt afgesloten. Ook de TMVW heeft nu dossiers voorbereid voor deze lokale adviescommissies. Gaan zij ook beginnen afsluiten? Toch niet, maar zo kan hulpverlening rond het dossier worden opgestart. Het OCMW krijgt dan zicht op klanten met betalingsproblemen. Dat is zinvol, vind

ik, al heeft iedereen recht op water. We leven toch in een welvarend land. In Vlaanderen wordt dat recht op water gedeeltelijk gegarandeerd door de 15 m<sup>3</sup> water die iedereen gratis krijgt. Ik vind dat wel niet gratis ...

TerZake: Een krasse uitspraak. Hoe komt u daar bij?

Dom: In Vlaanderen betaalde iedereen oppervlaktewaterheffing, nu zit dat in de globale waterprijs. Ondanks de "gratis" 15 m<sup>3</sup> moet je deze heffing toch betalen. Je begint dus nooit met een factuur van nul euro. Los van deze Vlaamse heffing bestaan er nog gemeentelijke rioleringsheffingen. Ook die moet iedereen betalen. Ook wie minder verbruikt dan 15 m<sup>3</sup>. Er is nog een argument om niet over gratis water te spreken. De intercommunale betaalt voor die 15 m<sup>3</sup> water. Op een of andere manier moet zij deze kosten toch compenseren. Gratis water bestaat dus niet.

Ik pleit dus voor 15 m<sup>3</sup> echt gratis water. Laat de kosten betalen door de belastingbetaler, dan speelt de solidariteit tenminste. Bovendien ben ik ook voor een sociale correctie: sociaal zwakkeren krijgen best wat meer dan 15 m<sup>3</sup> gratis water. Voor hen is dat water echt geen luxe: het dient alleszins niet om een zwembad mee te vullen.

TerZake: Betaaibaarheid is één zaak. Milieubewustzijn is een ander aandachtspunt.

Dom: Er bestaan belastingvoordelen voor bijvoorbeeld het isoleren van huizen. Voor water bestaat dat amper. Bovendien maken kwetsbare groepen amper gebruik van deze voordelen. Mensen met lage inkomens halen sowieso geen voordeel uit een belastingaftrek. In plaats van zo'n



aftekort denkt de Vlaamse overheid trouwens aan een premiesysteem voor lage inkomens. Zelf pleit ik voor inbouw van duurzame systemen bij sociale nieuwbouwprojecten; zoals regenwaterrecuperatie voor toilet en wasmachine. Zo blijft de waterfactuur voor sociale huurders betaalbaar. Ik moet er wel bij vertellen dat de sociale huisvestingsmaatschappijen vandaag amper middelen hebben voor deze milieuvriendelijke investeringen.

In Gent is sinds kort wel een stedelijk energiebedrijf REgent actief. Deze gemeentelijke vzw, een extern verzelfstandigd agentschap, doet onder meer energiescans bij kwetsbare groepen. Ze kan ook onmiddellijk kleine investeringen van 30 euro doen. Het gaat dan onder andere over een spaardouchekop of reflecterende strips achter radiatoren. Het federale "Fonds ter reductie van de globale energiekost" biedt REgent ook de mogelijkheid om grotere investeringen te financieren via goedkope leningen.

TerZake: Nog een slotvraag. Staan deze sociale bekommernissen niet haaks op belangrijke milieuoverwegingen? Duur gas of water zijn toch bijzonder motiverend voor een zuinig en duurzaam verbruik.

Dom: Voor mij mag water gerust veel geld kosten! Maar dan moet er een serieuze sociale correctie komen voor de kwetsbare groepen in onze samenleving. Zij beschikken niet over de nodige middelen voor een duurzaam verbruik. Het zijn net deze mensen die in slecht geïsoleerde huizen wonen of geen geld hebben voor de snelle herstelling van een lekkend toilet, een regenwatercircuit of een grondwaterput. •